

Л. В. Нечипорук

докт. екон. наук, професор

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого»

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ СТРАХУВАННЯ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТРАХОВІ РИНКИ КРАЇН З
ТРАНСФОРМАЦІЙНИМИ ЕКОНОМІКАМИ**

На розвиток світового ринку страхування впливає фінансова глобалізація, яка має такі форми прояву як виникнення та функціонування глобального фінансового ринку, реалізація глобальних фінансових стратегій ТНК, вільне та ефективне переміщення капіталів між країнами і регіонами світу, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів, утворення глобальних мереж. Ознаками глобалізації страхового ринку є: прискорення концентрації страхового капіталу; інтернаціоналізація і географічний перерозподіл ризиків; інтернаціоналізація фінансових операцій страховиків, що можна визнати і як переваги міжнародної інтеграції у страхуванні, і як проблеми регулювання страхування на світовому рівні.

Слід виокремити такі тенденції розвитку світового ринку страхування в умовах глобалізації:

глобалізацію страхування та перестраховування внаслідок виникнення як світових ризиків, так і глобальної системи їх убезпечення, що посилюється змінами системи сек'юритизації ризиків клієнтів страхових компаній;

глобалізацію як клієнтської бази страховиків, так і самих страховиків та перестраховиків, що супроводжується зростанням домінування на ринку транснаціональних фінансово-страхових груп (у Європі їх частка – на рівні 10 %), які контролюють майже 80 % бізнесу, як у Європі, так і в США, при

зберіганні ризику контролю їх діяльності з боку суб'єктів регіональних страхових ринків [1];

стандартизацію регулювання страхування та перестраховування, що обумовлює: а) діяльність наднаціональних регуляторів розвитку страхового ринку, наприклад, Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS); б) уніфікацію звітності через поступовий перехід страхового ринку на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які передбачають прозорість та відкритість фінансової інформації компанії щодо їх активів, окремих видів страхування та їх прибутковості, що може посприяти співпраці національних страховиків з міжнародним страховим ринком; в) денаціоналізацію національних стандартів, наприклад, поступовий перехід національних ринків до Solvency II, що є моделлю оцінки платоспроможності та фінансової стійкості компаній в ЄС. Метою цього проекту є удосконалення ризик-менеджменту страховиків, вплив на вартісні показники галузі, у першу чергу вимоги до капіталу;

постійний розвиток технологій та поява нових ринків спричиняють необхідність удосконалення ведення справ в страхових компаніях, що й активізує процеси «діджиталізації» (digitalization) – впровадження ІТ-систем та удосконалення інформатизації бізнес-процесів (Business Process Management).

Глобалізація страхового ринку – процес суперечливий. З одного боку, вона модернізує механізм страхової діяльності за рахунок застосування принципово нових технологій, дозволяє диверсифікувати ризики і скорочувати вартість послуг. З іншого боку, участь у процесах глобалізації не завжди є ефективною і безпечною для національних страхових операторів, оскільки є ризики їх поглинання, пов'язані з низьким рівнем їх власного розвитку та перспективами розширення поля діяльності для транснаціональних страховиків.

Для країн з трансформаційними економіками характерним є інверсійний тип формування страхового ринку, що зумовлено інверсійністю трансформаційних перетворень, які порівняно з його класичним типом характеризуються порушенням внутрішньої логіки розвитку і зміною послідовності економічних перетворень – від панування державної власності до різноманіття форм власності у сфері страхування; від монополії держави до розвитку конкурентних відносин на страховому ринку; від директивно-планового до вільного ціноутворення на страхові послуги. В класичному типі формування страхового ринку названі перетворення здійснюються у протилежному порядку.

Факторами становлення страхового ринку інверсійного типу є порушення закономірностей первісного нагромадження капіталу, переструктурування економіки України, яке завершилося зростанням частки сировинних галузей, старінням основних засобів підприємств за обмеженості капіталовкладень, загостренням ситуації ризику, але відсутністю фундаментальних передумов для розвитку попиту на страховий захист (за винятком схем податкової оптимізації та легалізаційних механізмів); зміна форм соціалізації, властивих директивно-плановій економіці, та утворення нових форм соціальної відповідальності, що позначилося на програмах страхування.

Поєднання інверсійного типу формування страхового захисту та глобалізаційних процесів зумовило зміст і форми його деформацій, що дістали прояв в операціях псевдострахування таких, як первісне нагромадження капіталу за рахунок страхових платежів без відповідних виплат страхового відшкодування; податкова оптимізація та легалізація коштів одержаних поза правовим полем, шляхом проведення страхових операцій; створення каналів відпливу капіталів за кордон з використанням механізмів перестрахування; модернізація соціального захисту шляхом поступової відмови від непосильних соціальних гарантій та неефективної і

економічно обтяжливої системи соціального забезпечення, яка дісталася у спадок від радянських часів, і впровадження галузей соціального страхування, що набули поширення в світі та розповсюджуються в наслідок економічної інтеграції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Монкиевич Я. Тенденции развития международных стандартов регулирования страхования и перестрахования [Электронный ресурс] / Ян Монкиевич // Фориншурер : интернет-журн. про страхование. – 2008. – 22 сент. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/public/08/09/22/3600>.